

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ ראה, מבה"ח אלול, ה'תשל"ו

חלק א – יוצא לאור לש"פ ראה, מבה"ח אלול, ה'תשפ"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

מרת דבורה ב"ר אהרן מענדל ע"ה

גרינברג

נפטרה כ"א מנחם-אב ה'תשפ"ג

ת"נ צ' ב' ה'

נדפס בקשר עם היאַרצייט הראשון

על ידי ולזכות משפחתה

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

לכאורה, איז דאָס עפענען זיך פון נייע געשעפטען אַ באַווייז אַז ס׳זיינען
דאָ פרנסה אויסזיכטען ניט נאָר פאַר די שוין פאַראַנענע נאָר אויך פאַר נייע.

פאַרשטענדליך אַז דאָס אַלץ איז געשריבען אַלס הערה באַמערקונג צוליב
אויסגעפינען גענוי דעם צושטאַנד, וואָס דאָס קען געטאָן ווערען דורך פריינד און
גוטע פריינד אויפן אָרט.

געוויס האָט איר קביעות עתים בלימוד התורה נגלה וחסידות, ווי מ'האָט
גערעט אין דעם זייענדיג דאָ, און גיט צו אין דעם פון צייט צו צייט כציווי חז"ל
להעלות בקדש, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

[תרגום חפשי]

במענה על מכתבו מיג' סיון, בו כתב אודות הצעת שותפות — בקשר עם זה
שהפרנסה מעסקו הנוכחי אינה כל כך טוב כמו שהי' מקדם.

מובן שבשותפות צריכים — לכל לראש — לברר היטב את אופיו של השותף, וכן
את סיכויי עסק השותפות, וגם יש לברר: אם העסק כל כך טוב, למה מחפשים שותף? ובפרט,
כפי שכותב, שאיש עשיר הוא, הרי אם נדרשת עזרה — הלא ניתן לשכור מישהו, ולא
להתחלק ברווחים עם שותף,

ובהתאם לבירור האמור לעיל — יכולים אז להחליט בזה.

לכותבו שהפרנסה של העסק הנוכחי חלשה יותר — מפני פתיחת עסקים חדשים
מאותו סוג, והדבר מביא לתחרות,

לכאורה, פתיחת העסקים החדשים הרי זה הוכחה שיש סיכויי פרנסה [מזה] — לא
רק עבור אלו [העסקים] הנמצאים מכבר, אלא גם עבור [עסקים] חדשים.

מובן שכל זה נכתב בתור הערה — כדי לברר את המצב לאשורו, שזה ניתן להיעשות
באמצעות ידידים, וידידים טובים, על אתר.

בטח יש לו קביעות עתים בלימוד התורה נגלה וחסידות, כמו שדובר בזה בהיותו כאן,
ועוד מוסיף בזה מזמן לזמן כציווי חז"ל להעלות בקדש, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

כציווי חז"ל להעלות בקדש: ברכות כח, א. וש"נ.
ואין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ראה, מבה"ח אלול, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות
ש"פ ראה, מבה"ח אלול ה'תשל"ו, הנחה בלתי מוגה (חלק שני י"ל אי"ה לש"פ
שופטים).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"א מנחם-אב, ה'תשפ"ד
שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2024 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5784 • 2024

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

ב

בי"ה, י"ג שבט ה'תשח"י

ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ מו"ה ... שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו עם המוסגי"ב וכן כרטיס הגרלה — המוחזר כאן,

נכון שיקנה כרטיס הגרלה בעד כל אחד מבייב ויעזור השי"ת שבאופן זה או אחר תהיי הרחבת הפרנסה בקרוב ממש.

ברכה.

ג

בי"ה, יז' סיון תשכ"ד

ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה' ... שי

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון יג' סיון, אין וועלכען איר שרייבט וועגען אַ שותפות פאַרשלאַג אין פאַרבינדונג מיט דעם וואָס די פרנסה פון אייער איצטיקען געשעפט, איז ניט אַזוי גוט ווי ס'איז געווען פריער.

פאַרשטענדליך אַז אין אַ שותפות, אַלס ערשטע דאָרפמען גוט אויסגעפינען דעם חאַראַקטער פון דעם שותף, און אויך אין די אויסזיכטען פון דעם שותפות געשעפט, און אויך אויסגעפינען אויב דער געשעפט איז אַזוי גוט, פאַרוואָס זוכט מען אַ שותף, און בפרט ווי איר שרייבט, אַז ער איז אַ רייכער מאַן, איז דאָך אויב עס פאַדערט הילף, קען מען דאָך דינגען וועמען, און ניט טיילען זיך מיט די רווחים מיט אַ שותף,

און לויט דאָס אויסגעפינען פון אויבען געזאָגטע, קען מען דאָן באַשליסען אין דעם.

צו אייער שרייבען אַז די פרנסה פון דעם איצטיקען געשעפט איז שוואַכער צוליב דעם עפענען זיך פון נייע געשעפטען פון דעם סאָרט, און דאָס בריינגט קאָנקורענץ.

ג

דעם חאַראַקטער פון דעם שותף: ראה גם אג"ק ח"ז אגרת ורטז. ח"כ אגרת ז'עתר. ובכ"מ.

בס"ד. שיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול, ה'תשל"ו.

בלתי מוגה

א. בכל שבת מברכים החודש, ובנדו"ד, שבת מברכים חודש אלול, ישנה הבקשה והתפלה בברכת החודש בנוגע לכל ימי החודש שיתברכו בכל ששה הענינים: "לחיים ולשלום וכו'", שכל אחד מהם הו"ע כללי שכולל עוד פרטים ופרטי פרטים, ומסיימים "ונאמר אמן", שזהו"ע האמנת דברים¹, כמו אמת ואמונה², ומורה קיום הדבר באופן של הנצחון בענין ההמשכה למטה ללא העלם והסתר, כמובן ממארז"ל³ "גדול העונה אמן יותר מן המברך .. שהרי גוללירין יורדין ומתגרין [במלחמה] וגבורים יורדין ומנצחין" (כמשנ"ת פעם בארוכה⁴).

ובהקדמה בנוגע לכללות ענין התפלה (שזהו ענינה של ברכת החודש) — שאע"פ שענין התפלה הוא על החסרון דלמעלה, כידוע בפי' מארז"ל⁵ "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש", שקאי על כובד ראש דשכינה כו"⁶, הרי עיקר ענינה בפשטות הוא בקשת צרכי האדם (כמ"ש הרמב"ם בריש הל' תפלה)⁷. וכיון שחזקה לתפלה שאינה חוזרת ריקים⁸, ובפרט תפלת הרבים שעלי' נאמר⁹ "הן אל-כביר ולא ימאס" (כמובא גם בפס"ד אדה"ז בשו"ע¹⁰), הרי מובן שהעיקר בזה שתהיי המשכת הברכה למטה בפשטות בכל הפרטים ופרטי פרטים.

ולהעיר, שאע"פ ששבת אינו הזמן של בקשת צרכיו¹¹, הרי כיון שזהו ענין שקשור עם הציבור, יש מקום לבקש אפילו בשבת¹². וע"ד שמצינו בדין "מפקחין על צרכי ציבור בשבת"¹³, שהחידוש בזה הוא — שלא זו בלבד שעצם הדיבור בצרכי ציבור מותר בשבת, אלא אפילו הדיבור בנוגע להבאת הענין לידי מעשה בפועל, שאף שהעשי' בפועל תהיי לאחר השבת, מ"מ מותר הדבר, כיון שמדובר בצרכי ציבור.

וש"נ.

- (8) ראה שם לב, ב. ר"ה יז, ב.
 (9) איוב לו, ה. וראה שם ח, רע"א.
 (10) או"ח רסנ"ב.
 (11) ראה שם רסרצ"ד. וש"נ.
 (12) ראה כלבו סי' קיב. מגן אבות להמאירי ענין כד. ברכי יוסף או"ח ריש סקפ"ח בשו"י ברכה בשם ר"י מלונדרי"ש.
 (13) ראה שו"ע אדה"ז שם סש"ו סי"ב. וש"נ.

(1) ראה שבועות לו, א.

- (2) ראה אוה"ת עקב ע' תקיח.
 (3) ברכות נג, סע"ב. וש"נ.
 (4) ראה ד"ה גדול העונה די"א ניסן תשכ"ב (תו"מ חל"ג ע' 274 ואילך). וראה גם לקו"ש ח"ח ע' 72 ואילך.
 (5) שם ל, ב.
 (6) ראה או"ת ר"פ ויגש (יט, ג [סנ"ו]). על אגדות חז"ל ד"ה אין עומדין (קח, ג [סת"נ]).
 (7) ראה גם תו"מ חפ"ב ע' 200 ואילך.

וכשם שהענין ד"מפקחין על צרכי ציבור בשבת" הוא באופן שנוגע לא רק לציבור בכללות, אלא גם לכל יחיד — תחילה כפי שכלול בציבור, ואח"כ גם כפי שהוא בפ"ע [וכמו בענין הצדקה, שהרי בשבת עורכים "מי שברך" ומנדבים לצדקה, ועי"ז נעשה אצל היחיד הענין דהחיית את נפש העני כו'¹⁴] — כן הוא בנוגע לתפלה ובקשה דברכת החודש, שלאחר שנעשית באופן של ציבור, ה"ה נמשכת למטה לא רק בנוגע לציבור, אלא גם בנוגע ליחיד.

ב. ונוסף על כללות הענין דשבת מברכים החודש, יש בכל חודש ענינים מיוחדים ששייכים לחודש זה (כשם שבימי החודש עצמו הנה "כל יומא ויומא עביד עבדתי"¹⁵), ובנדו"ד, חודש אלול, שהוא חודש החשבון על השנה שעברה וחודש ההכנה לשנה הבאה, ומובן, שהמשכת הברכה בשבת מברכים היא במיוחד בנוגע לענינים המיוחדים של חודש זה.

ובפרטיות יותר:

ענינו ותוכנו של חודש אלול מתבטא בשמו, כמובן מתורת הבעש"ט¹⁶ ששמו אשר יקראו לו מהוה ומחי' ומקיים את הדבר הנקרא בשם זה, ולכן מבטא גם את ענינו ותוכנו, שהרי הם תלויים זב"ז.

[ואע"פ ש"שמות החדשים עלו עמהם מבבל"¹⁷ — הרי יש מפרשים¹⁸ שהשמות הם בלשון הקודש (ולא בלשון בבל), אלא רק עלו עמהם מבבל, ששם התחילו לקרותם בשמות אלו (ולא כפי שנקראו עתה לפי המספר הסידורי: חודש הראשון, חודש השביעי וכו'); ואפילו את"ל שהם שמות בלשון בבל, הרי לאח"ז נקבעו שמות אלו ונעשו חלק מהתורה¹⁹, ועד שמצינו בגמרא פירוש תוכנם של שמות בלשון ארמי, כמו "דשא — דרך שם, דרגא — דרך גג"²⁰].

ובנוגע לשם החודש "אלול" — ידוע¹⁹ שהוא ר"ת "אני לדודי ודודי לי":

תוכן הפסוק בשיר השירים²¹ "אני לדודי ודודי לי" הוא — גודל האהבה של בני" להקב"ה ושל הקב"ה לבני", בהתאם לדברי המפרשים²²

(14) ראה תנחומא משפטים טו.
 (15) זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, ריש ע"ב.
 (16) ראה כש"ט סק"ד. תניא שעהיחיה"א פ"א.
 (17) ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב. ב"ר פמ"ח, ט. תוד"ה מדברי — ר"ה ז, א.
 (18) ראה קה"ע לירושלמי שם. וראה גם לקו"ש חכ"ג ע' 215. וש"נ.
 (19) ראה גם שיחת ש"פ ראה, מבה"ח וער"ח אלול תשל"ד ס"ב (תו"מ חע"ז ע' 210). וש"נ.
 (20) שבת עז, ב. וש"נ.
 (21) ו, ג.
 (22) ראה פרש"י שה"ש בתחלתו. רמב"ם הל' תשובה פ"י ה"ג. וראה גם תו"מ חפ"א ע' 237. וש"נ.

הוספה

⌘

ב"ה

ד' כז' מני"א, צ"ח.
 פאריז.

כבוד הו"ח אי"א נבון ומשכיל נכבד וכו'
 ידידי מהורד"ב נ"י

שלום וברכה!

מכתבו הגיעני. והנה אמרתי, אשר יבשרני כבר מהטבת מצבו וזהו סיבת עיכוב מכתבו מענה עד כה, ולדאבוני לא מצאתי כזאת במכתבו. ואקוה אשר עכ"פ בקרוב יוכל כבר להודיע, אשר מוצא הוא די מחיתו ומחית ב"ב יחיו בהרוחה, ואשמח גם אני.

ע"פ בקשתו, נקנו על שמו שני שטרי הגרלה (התשיעית) N⁰⁰¹⁵²⁷¹¹, N⁰⁰¹⁵²⁷¹² שתה"י הגרלתם בתחלת חדש סעפטעמבר. כפי הוראתו, נשארים השטרות לפקדון פה.

הי מונח אצלי משלו ומשל שותפיו (עפ"י שכתבתי לו זה מכבר),³² 14 ל"ש. ואחרי נכוי מאתים פראַנק הני"ל נשאר 13²⁰ ל"ש.

ובזה אשאר ידו דו"ש

ומאוה לו כט"ס בקרוב **מ. ש**

⌘

מצילום האגרת (בכת"ק). נדפסה בתשורה (קוביטשעק, תשפ"ג).
 מהורד"ב: מהו"ר דובער האַסקינד. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"א אגרת ז'תשסב, ובהנסמן בהערות שם.
 מהטבת מצבו: ראה גם אג"ק שם.
 עפ"מ: = על פי מה.
 ל"ש: = לירות שטערלינג.
 ואחרי נכוי מאתים פראַנק ה"ל: לקניית שני שטרי ההגרלה. — בערכי ההמרה דאז, 1 ל"ש ה"י שווה ערך ל-178 פראַנק; נמצא ש-200 פראַנק — שווה ערך ל-1.12 ל"ש.

את עצמו מעניניו הקודמים ולהעמיד את עצמו בתנועה של תשובה, ולכן הרי זה צריך להיות בחילא יתיר.

[וע"ד המבואר בספרי מוסר³⁶ מעלת תפלת מנחה לגבי שאר התפלות, ועד שאפילו "אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה"³⁷ — שתפלת שחרית, להיותה בהתחלת היום, לפני שיוצא לעסקיו בעניני העולם, אין זה פלא (ואין בזה קושי — לפי ערך) לעמוד להתפלל "כעבדא קמי מרי"³⁸; ועד"ז בנוגע לתפלת ערבית, שהיא בסוף היום, לאחרי גמר עסקיו בעניני העולם, כמ"ש³⁹ "יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב"; משא"כ תפלת מנחה שהיא באמצע היום, באמצע עסקיו, ואז צריך להתנתק מעסקיו בעניני העולם ולעמוד להתפלל "כעבדא קמי מרי"].

ואפילו בנוגע לעבודת התשובה כפי שהיא בדקות, שגם בהיותו נשמה בגוף יעמוד במעמד ומצב ש"הרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"⁴⁰ — הרי כיון שצריך לצאת ממעמדו ומצבו הקודם ולהעמיד את עצמו במעמד ומצב חדש, הרי זה צריך להיות "בחילא יתיר", לעילא ולעילא מאשר בעבודת הצדיקים.

וכיון שהעבודה ("אני לדודי") היא בחילא יתיר, הרי מובן שגם ההמשכה מלמעלה ("דודי לי") היא באופן נעלה יותר, וע"ד מ"ש במסכת אבות⁴¹ (בפרק שלומדים ביום הש"ק זה, כפי ש"יש נוהגין .. כל שבתות הקיץ"⁴²): "לפום צערא אגרא".

ד. וכאמור לעיל שהמשכת הברכה בשבת מברכים אלול היא בנוגע לענינים המיוחדים שבחודש אלול.

ובזה נכלל גם הענין המיוחד שבחודש אלול שהוא כמשל ה"מלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר ומקבלין פניו בשדה .. וכך .. בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו ית' בשדה"⁴³.

וכיון שנמצאים ביחד עם המלך, הרי "באור פני מלך חיים"⁴⁴, ולכן נמשכים כל הענינים ללא מניעות ועיכובים, העלמות והסתרים, ואפילו לא עניני צמצומים, ובאופן שההמשכה היא למטה מעשרה טפחים, שזהו המקום שבו צריך להפוך ענינים בלתי רצויים (שהרי הענין דרשות הרבים,

(36) ראה טואר"ח וסרל"ב. וראה גם תר"מ (40) קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האזינו. ובכ"מ. 69. וש"נ.
(37) ברכות ו, ב. וש"נ.
(38) סידור אדה"ז — לפני פרקי אבות.
(39) שבת יו"ד, א.
(40) תהלים קד, כג.
(41) לקו"ת פרשתנו לב, ריש ע"ב.
(42) משלי טז, טו.
(43) לקו"ת ר"פ האזינו.
(44) משלי טז, טו.

יד. וזהו גם המקור על המדובר לפני מספר ימים¹⁰⁰ (ללא הוראת מקור כו') שאין זה ענין של חסרון ושפלות, ואדרבה וכו', ולכן נאמר שמחשיבים את האפשרות להפגש עמהם לענין של תענוג וכבוד כו'.

אלא שעפ"ז נשאלת השאלה: לשם מה דרוש לעודד אותם? — אך הביאור בזה, לפי שבגלוי ובחיצוניות נראה ענין של חסרון וכו', ורק לעת"ל יראו בגלוי את המעלה שבוזה, ע"ד מארז"ל¹⁰¹ "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה".

וכן תהי' לנו — ש"תחזינה עינינו בשוכך לציון", כפי שאומר כל אחד מישראל בתפלת כל יום (גם בשבת ויום טוב, לא כמו י"ב ברכות האמצעיות שאומרים רק בימות החול); ובהמשך להמדובר אודות תנועת התשובה, הרי כיון שתשובה היא "בשעתא חדא וברגעא חדא"¹⁰², הרי זה יכול להיות תיכף ומיד, ללא הגבלות כלל.

ויש להוסיף ולהעיר על דבר נפלא — שדוקא במצוה זו מסיים הצ"צ¹⁰³ בברכה: "וה' יזכנו לראות בנחמת ציון וירושלים בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן", אע"פ שישנם עוד מקומות שבהם מדבר על ענינים שיהיו לעתיד לבוא.

וענין זה קשור במיוחד עם לימוד ספר הזהר — פנימיות התורה (שקשורה עם לוחות שניות¹⁰⁴), ש"לית תמן לא קשיא וכו"¹⁰⁵, ש"דוקא בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה"¹⁰⁶ — ש"בהאי חיבורא דילך .. יפקון בי' מן גלותא"¹⁰⁵, ובפרט ע"י הלימוד ע"פ המבואר בתורת החסידות באופן ש"יפוצו מעינותיך חוצה", שע"ז קא אתי מר דא מלכא משיחא¹⁰⁷, שיבנה מקדש במקומו, "ושם נעשה לפניך .. כמצות רצונך כמו שכתבת עלינו בתורתך"¹⁰⁸, ו"משה ואהרן עמהם"¹⁰⁹, ביחד עם נשיא דורנו, נשמות בגופים, ובקרוב ממש, "ושמחת עולם על ראשם"¹¹⁰.

* * *

טו. מאמר (כעין שיחה) ד"ה אני לדודי ודודי לי.

* * *

(100) שיחת כ"ג מנ"א למצויני ישראל (106) תניא אגה"ק רסכ"ו (קמב, ב).
(101) לעיל ע' (...).
(102) תענית ל, ב. וש"נ.
(103) זח"א קכט, סע"א.
(104) שם לג, א.
(105) ראה סה"מ עטר"ת ע' תכ.
(106) זח"ג קכד, ב (ברע"מ).
(107) אגה"ק דהבעש"ט (כש"ט בתחלתו. ובכ"מ).
(108) נוסח תפלת מוסף דר"ח ויו"ט.
(109) ראה יומא ה, ב. תוס' פסחים קיד, סע"ב.
(110) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

שייך בזמן הגלות, עפמשנ"ת באגרת התשובה⁹⁷ בנוגע לענין הכרת ומיתה בידי שמים (שהי' מת ממש קודם חמשים או ששים שנה), ש"זהו בזמן שהיו ישראל במדרגה עליונה, כשהיתה השכינה שורה בישראל בבהמ"ק, ואז לא היו מקבלים חיות לגופם רק ע"י נפש האלקית לבדה. . אך לאחר שירדו ממדרגתם וכו' אזי יכול גם החוטא ופושעי ישראל לקבל חיות לגופם ונפשם הבהמיות. . מהיכלות הסט"א וכו'".

ומובן העילוי שישנו דוקא בזמן הזה, דכיון שיכול להמשיך לחיות גם לאחר חמשים או ששים שנה, עד מאה ועשרים שנה, הרי עד לרגע האחרון לפני מאה ועשרים שנה יש לו אפשרות לתקן ע"י התשובה שגדלה מעלתה הרבה יותר מעבודת הצדיקים (משא"כ בזמן שביהמ"ק הי' קיים, שבגיל חמשים או ששים נשאה הנשמה בלי הגוף, אזי אי אפשר לשוב בתשובה) —

ומבאר, שענין "פגימו דסיהרא" קשור עם ירידת ספירת המלכות לברר בירורים, החל מביורור הטוב מן הרע ממש, ואח"כ בירור שני וכו', שמצד ירידה זו יש יניקת החיצונים כו', אך היניקה הזאת אינה מפנימיותה, כי אם מבחי' החיצונית בלבד.

ועד"ז בנוגע לנשמות שנמשכו מבחי' המלכות בשעה שהיא פגומה והחיצונים יונקים ממנה, שבבואם לעוה"ז הנה רק גופם נפגם במום, היינו, שהפגם הוא רק בחיצונית, אבל בפנימיותם כולו קדישין (ע"ד המבואר בתניא⁹⁸ בנוגע לנשמה ש"גם בשעת החטא היתה באמנה אתו ית").

ועפ"ז מובן טעם איסור כניסת בעל מום להיכל — דכיון שבהיכל הי' גילוי אלקות גם בחיצונית (אפילו ביחס לאומות העולם כו'), לכן אסור לבעל מום ליכנס שם להראות פגימת גופו כו'; אבל אעפ"כ מותר באכילת קדשים — לפי שבפנימיותו לא נפגם כלל, אלא הוא שלם בתכלית, והרי ענין אכילת קדשים (שהיא כמו בירור שני) תלוי בפנימיות כו'.

ומסיים בזה, שנשמות אלו "בעיין לחדתותי בחדתותא דסיהרא", דכיון שסבלו עמה עד שנפגמו בחיצוניתם, לכן הם יתייחדו עמה יותר מכללות ישראל שלא סבלו כ"כ, ואז יהיו הם שמחים בחדות השכינה ביתר שאת ויתר עז⁹⁹.

ועד"ז מובן גם בנוגע לברכת החודש דוקא בזמן של "פגימו דסיהרא" — שזהו ע"ד שדוקא אלו שנולדו בזמן של "פגימו דסיהרא" תהי' אצלם השמחה ביתר שאת ויתר עז.

(97) פ"ו. (99) ראה גם תו"מ חמ"ח ריש ע' 197. וש"נ.

(97) פ"ו. (98) ספכ"ד.

טורי דפרודא⁴⁵, הוא רק למטה מעשרה טפחים, משא"כ למעלה מעשרה טפחים, כמבואר בפוסקים לגבי הלכות שבת⁴⁶), שגם זה שייך לעבודת חודש אלול, בנוגע לענינים הבלתי רצויים דשנה שעברה שצריך להפכם כו'.

ויה"ר שתהי' הצלחה בכל עניני העבודה דחודש אלול, הן בנוגע לתיקון הענינים דשנה שעברה והן בנוגע להכנה לשנה הבאה,

ובאופן שהחל משבת מברכים חודש אלול תהי' כבר המשכת הברכה בפשטות בנוגע לבני חיי ומזוני רויחי, ותהי' לכל אחד מישראל שנה טובה ומבורכת בגשמיות וברוחניות, ובגשמיות וברוחניות גם יחד, בתוככי כלל ישראל.

* * *

ה. נוסף על ענינו של שבת מברכים אלול בכל שנה שקשור עם עבודת התשובה, יש גם ענינים הקשורים עם קביעות השנה, כמו בנוגע לפרשת השבוע, שיש שנים שבהם קורין בשבת מברכים אלול פרשת עקב, ואילו פרשת ראה קורין בשבת ר"ח, ויש שנים שקביעותם כמו שנה זו שבשבת מברכים חודש אלול קורין פרשת ראה, ובודאי שגם בענין זה יש לימוד והוראה.

וכיון שע"פ "מנהג ישראל תורה הוא"⁴⁷ באה ברכת החודש מיד לאחר קרה"ת, שזה מורה שיש שייכות ביניהם — הרי מובן שבהמשכת הברכה דשבת מברכים חודש אלול בנוגע לעבודת התשובה, יש אופן כפי שקשורה עם פרשת עקב, ויש אופן כפי שקשורה עם פרשת ראה.

וכמדובר כמ"פ שההוראה מקביעות מיוחדת היא גם על שאר השנים שבהם הקביעות היא באופן אחר, כך, שגם כששבת מברכים אלול חל ב' ראה צריך לזכור אודות ההוראה מהקביעות ב' עקב, וכן בקביעות שחל ב' עקב צריך לזכור אודות ההוראה מהקביעות ב' ראה, והחילוק הוא רק מהו עיקר הענין, ומה בא בתור מסובב או עכ"פ לאח"ז.

ו. בנוגע לפרשיות עקב וראה — יש בכל אחת מהם ריבוי ענינים עד אין סוף, אבל ע"פ תורת הבעש"ט הנ"ל (ס"ב) מובן שתוכן הפרשיות מתבטא בשמותיהם, והרי שמותיהם הן מן הקצה אל הקצה:

"עקב" — מורה על דרגא הכי נמוכה, בדוגמת העקב שהוא החלק

(45) ראה תניא ספ"ג. ובכ"מ. (47) ראה תו"ד נפסל — מנחות כ, ב. (46) ראה שו"ע אדה"ז אור"ח סמ"ה מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד סע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז ס"ג. וש"נ. אור"ח סוסק"פ. ועוד.

התחתון שברגל שלמטה מהראש והגוף, ועד שבאמצעות העקב דש האדם (כלשון רש"י⁴⁸: "דש בעקביו") על גבי קוצים וברקנים, שלכן יש צורך בזהירות יתירה כו'.

ואילו "ראה" — מורה על דרגא הכי נעלית, שהרי ראי' קשורה עם העינים שהם בחלק הגבוה שבראש שלמעלה מהרגל והגוף (ועד שבגילוי אין למעלה ממנו, שהרי המוח הוא מכוסה), וכמ"ש⁴⁹ "החכם (שהוא מבחר האנושי) עיניו בראשו", וכמו "עיני העדה"⁵⁰, וכן אמרו⁵¹ "איזהו חכם הרואה את הנולד", שקאי על ראיית עין השכל, שהרי "הנולד" שיהי' בעתיד אפשר לראות רק בעין השכל (משא"כ "עיניו בראשו" הו"ע שישנו גם בהוה).

ועפ"ז יש לבאר הענין דברכת חודש אלול — שזוהי הנתינת כח לעבודת התשובה — כפי שהיא מצד פרשת עקב או כפי שהיא מצד פרשת ראה.

ז. השייכות של עבודת התשובה עם פרשת עקב — מובנת בפשטות, שהרי ענין התשובה הוא בגלל שמרגיש שאינו נמצא במקומו, להיותו בדרגא נמוכה — בחי' עקב, ולכן צריך לשוב בתשובה כו'.

וגם בנוגע לדרגת התשובה ש"הרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"⁴⁰, היינו, שאין אצלו ענין של חסרון, מלבד שאינו נמצא במעמד ומצב ד"אשר נתנה" — הרי כיון שירידת הנשמה היא "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא"⁵², וכפי שמבאר רבינו הזקן בתניא⁵³ ש"גם שיהי' צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים, לא יגיע למעלות דביקותו בה' בדחילו ורחימו בטרם ירידתו לעוה"ז החומרי לא מינה ולא מקצתה, ואין ערך ודמיון ביניהם כלל", הרי מובן שזוהי דרגא שהיא בבחי' "עקב".

ובפרטיות יותר:

בירידת הנשמה למטה יש כמה דרגות — "אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחת כו'", כפי שאומר כל אחד מישראל [גם מי שהוא בדרגת "בריות בעלמא" (כמ"ש רבינו הזקן בתניא⁵⁴), היינו, שמעלתו היחידה היא שנברא ע"י הקב"ה, הנה גם הוא אומר "אתה בראתה וכו'"], וכמבואר בזה⁵⁵, שענין הבריאה ("בראתה") הוא התחלת היש⁵⁶, ששם יש

דוקא; וכאשר האויב הוא חזק ביותר ורחוק ביותר ממנו — אזי העצה למשוך את היתר לאחוריו (למטה יותר — רחוק יותר ממקום האויב), ודוקא אז יגיע החץ ל"אויב", ועד"ז ל"מתנקם"⁹⁰ שהוא רחוק עוד יותר.

ועפ"ז יובן גם בנוגע לברכת החודש — שבזמן הגלות, שהאויב הוא חזק יותר כו', אזי יש צורך בקשת, ובאופן שצריך למשוך את היתר למטה יותר, כפי שהדבר מתבטא בכך שברכת החודש היא בזמן של "פגימו דסיהרא" (ולא כמו בזמן שביהמ"ק הי' קיים, שקידוש החודש הי' לאחרי מולד הלבנה).

יג. כל ענין ישנו ברמז בנגלה דתורה⁹¹, ובפירוש בפנימיות התורה, ובנדוד^ד, מציינו זאת בזהר פרשת וישב (כדלקמן), אלא שהבנה והשגה בזהר שייכת רק למקובלים, אבל ישנם ענינים שרבותינו נשיאינו ביארו במאמרי חסידות, וכן בנדוד^ד, שמאמר הזהר נתבאר בדברי הצ"צ:

בספר המצוות⁹² בענין איסור עבודת כהן בעל מום וכניסתו להיכל, כותב הצ"צ: "להבין שרש ענין הרחקת בעלי מומין מן העבודה, והיתרם באכילת בשר קדשי קדשים והמורם מקדשים קלים, כדכתיב⁹³ .. לחם אלקיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל .. והרי אכילת הכהנים היא⁹⁴ כפרה לבעלים", וא"כ, כיון שבעל מום אסור בעבודה, כיצד מותר הוא באכילת קדשים?

ולהבין זה, "יש להקדים מאמר הרשב"י בפ' וישב⁹⁵ .. כד סיהרא אתפגים .. כל אינון נשמתין דנפקין אע"ג דכולהו דכיינ וכולהו קדישין, הואיל ונפקו בפגימו .. כולהו אתברו ואתפגימו בכמה צערין וכמה כאבין וכו'",

— ואף שלכאורה הרי נמצאו כו"כ דאינם כן, י"ל*, שענין זה אינו

(* ביאור זה⁹⁶ הוא ע"פ הרמ"ז (הוזכר בסהמ"צ להצ"צ שם) דכתב "בימי הרעה כו' באותו זמן", מבלי הוספת ביאור בזה — דמשמע שזהו כפשוטו, משא"כ לביאור הצ"צ (שם) ד"י"ל הכוונה זמן לידתם למעלה".

אלא שאז צריך לבאר: כיון שהפגם בחיצוניות, למה אינו נפגם כשחיצוניות לידתו (היינו בפועל) הוא בפגימו דסיהרא.

91) ראה גם תו"מ חפ"ג ריש ע' 256. 94) פסחים נט, ב. וש"נ. וש"נ. 95) ח"א קפא, א. 92) דרמ"צ לא, א ואילך. 93) מרשימת כ"ק אדמו"ר שליט"א: 93) אמור כא, כא"כב. 96) מרשימת כ"ק אדמו"ר שליט"א: 96) תוספת ביאור — להנדבר (בהתוועדות).

48) ר"פ עקב. 49) קהלת ב, יד. 50) שלח טו, כד. 51) תמיד לב, א. 52) ע"פ ל' חז"ל — חגיגה ה, ב. 53) פל"ז (מח, סע"א). 54) פל"ב. 55) ראה סה"מ תרפ"ח ס"ע קסו ואילך. ועוד. 56) ראה רמב"ן ר"פ בראשית.

יא. ישנו ענין נוסף בשבת מברכים החודש (שלא מצאתיו בפירוש, אבל כבר דובר פעם בקיצור⁷⁹) — שהוא תמיד בשבת האחרון של החודש הקודם:

שבת מברכים החודש אינו בזמן שבו "קיימא סיהרא באשלמותא"⁸⁰, שזהו בימים י"ד וט"ו⁸¹, וגם לא בזמן שהלכנה היא (אמנם לא בשלימותה אבל היא) באופן שהולכת וגדלה מיום ליום, שזהו כחצי הראשון של החודש, אלא דוקא בחציו השני של החודש, שלא זו בלבד שהלכנה אינה בשלימותה, ובלשון הזהר⁸²: "פגימו דסיהרא", אלא עוד זאת, שהיא הולכת ומתמעטת מיום ליום,

ועד שלפעמים חל שבת מברכים בערב ר"ח — מיד לפני מולד הלכנה, "מחר חודש"⁸³, שאז הלכנה היא בהעלם לגמרי; ודוקא אז מברכים את ר"ח (וכל החודש), שענינו חידוש הלכנה, שקשור עם בני"ש שהם עתידים להתחדש כמותה"⁸⁴.

וביותר יפלא, שהרי הענין דברכת החודש הוא זכרון לקידוש החודש⁸⁵, ואעפ"כ יש חילוק ביניהם — שקידוש החודש ע"י הסנהדרין (שהיו סמוכים איש מפי איש עד משה רבינו) לפני החורבן (וגם משך זמן לאח"כ⁸⁶) הי' לאחרי שהעדים ראו את מולד הלכנה, ואילו הענין דברכת החודש שנקבע לאחרי ירידת הגלות, ירידה אחר ירידה וגלות אחר גלות כו', הוא דוקא בזמן פגימו דסיהרא, באופן ד"מן המיצר קראתי"⁸⁷.

יב. ויובן ע"פ המבואר בחסידות⁸⁸ בנוגע לענין התפלה (שזהו ענינה של ברכת החודש, כנ"ל ס"א), שנקראת גם בשם חרב וקשת — "בחרבי ובקשתי"⁸⁹:

החילוק בין חרב לקשת הוא — שכאשר האויב קרוב אליו, אזי די בחרב כדי "להשבית אויב"⁹⁰, אבל כאשר האויב רחוק ממנו, הרי גם אם ינופף בחרבו לימין ולשמאל לא יגיע לאויב, ולכן יש צורך בקשת

(79) ראה גם שיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול דאשתקד ס"ז ובהערה 60 שם (תו"מ א. 84) נוסח ברכת קידוש לכנה (סנהדרין חפ"א ע' 302 ואילך). וש"נ.
 (80) ראה זהר ח"א קג, רע"א. ע"ב. רמג, סע"א. ח"ב פה, א. רטו, א. ח"ג מ, ב. מו, א.
 (81) ראה גם שמו"ר פט"ו, כו.
 (82) ראה ב"י או"ח סתכ"ו.
 (83) ח"א נג, א. ח"ב קצד, ריש ע"ב. ח"ג ככג, ב. ועוד. וראה גם זהר דלקמן ס"ג.
 (84) נוסח ברכת קידוש לכנה (סנהדרין א. 84) ראה גם תו"מ חע"ג ריש ע' 92. וש"נ.
 (85) ראה גם תו"מ חע"ד ריש ע' 57. וש"נ.
 (86) ראה גם תו"מ חע"ד ריש ע' 57. וש"נ.
 (87) תהלים קיח, ה.
 (88) ראה תו"א יוחי בהוספות קג, א. ובכ"מ.
 (89) יוחי מח, כב.
 (90) תהלים ת, ג.
 (83) שמואל-א כ, יח.

רק נקודת המציאות, ואח"כ הו"ע היצירה ("יצרתה") ששם נעשה ציור היש (לא רק באופן של נקודה), ואח"כ הו"ע העשי' ("נפחתה") ששם ישנם כל פרטי המציאות באורך רוחב ועומק כו'.

אמנם, חילוקי דרגות אלו הם בערך זל"ז, להיותם בגדר זמן ומקום כו', ובלשון החסידות — שהם בסדר השתלשלות; אבל אינם בערך לבחי' "נשמה שנתת בי", שהיא למעלה באין ערוך גם מבחי' "אתה בראתה", כיון ששם אין ענין המציאות כלל, גם לא באופן של נקודה.

וכמובן מכללות החילוק שבין עולמות בי"ע לעולם האצילות, שעולמות בי"ע נקראים עלמין דפרודא⁵⁷, היינו, ששם יש דבר נוסף חוץ מאלקות כביכול, משא"כ עולם האצילות נקרא עולם האחדות⁵⁸, ששם אין דבר נוסף מלבד אלקות. ואם יש איזו מציאות באצילות — הרי זה באופן שכאשר מסתכלים עליו, ועד"ז כשמסתכל על עצמו, לא נראית מציאות אחרת מלבד אלקות.

וכיון שכל פרטי דרגות הנשמה כפי שהיא למטה אינם בערך לבחי' ד"נתת בי", "אשר נתנה", הרי מובן, שגם מי שעבודת התשובה אצלו היא לבוא לבחי' "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה", הנה לגבי הדרגא ד"אשר נתנה" נמצא הוא במעמד ומצב של "עקב".

ובאמת הנה גם התואר "עקב" אינו מספיק לבאר ריחוק הערך לדרגא ד"אשר נתנה", שהרי ה"עקב" הוא חלק מהגוף, כך, שעם היותו החלק התחתון שבגוף, הרי הוא בערך לגוף, ואילו הנשמה שנמצאת למטה אינה בערך כלל לבחי' ד"אשר נתנה".

ועד"ד שמבאר רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה⁵⁹ בפ"י מ"ש⁶⁰ "כולם בחכמה עשית", שלגבי הקב"ה נחשבת מדרגת החכמה כאילו היא בחי' ומדרגת עשי' — ש"רוממות מדרגת החכמה על בחי' חיות שבעשי' היא רוממות חמש מדרגות לבד, שהן מדרגות בחי' עשי' ודיבור ומחשבה ומדות ושכל, אבל הקב"ה רם ומתנשא ממדרגת החכמה רבבות מדרגות כאלו עד אין קץ, רק מפני שאין בנבראים כח להשיג רק ההשתלשלות ממדרגת חכמה שהיא ראשיתם למדרגת עשי' השפלה, לכך אנו אומרים שלגבי הקב"ה נחשבת מדרגת החכמה כמדרגת עשי' ממש וכו'".

ועד"ז בנדו"ד, שריחוק הערך של דרגת הנשמה כפי שהיא למטה

(57) ראה ע"ח שמ"ג בהקדמה להדרוש. וראה גם סה"מ תרנ"ט ע' מז [סב. וש"נ].
 (58) תו"א יתרו בהוספות קט, ב. ובכ"מ.
 (59) פ"ט.
 (60) תהלים קד, כד.
 (58) ראה זח"ג פג, א. עבוה"ק ח"א פ"ב.

לגבי "אשר נתנה" הוא שלא בערך יותר מאשר בחי' "עקב", ורק בגלל הצורך להביא את הענין בסדר עבודת האדם, לכן אומרים שזהו ענין שהוא בבחי' עקב.

ח. אך עפ"ז צריך להבין מהי השייכות של עבודת התשובה לפרשת ראה, שמורה על מדריגה נעלית.

והביאור בזה:

כאשר יהודי מתבונן שנמצא במעמד ומצב של עקב, וכאמור לעיל שגם מי שנמצא בדרגת התשובה ד"הרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" הרי הוא במעמד ומצב של עקב — מתעוררת אצלו השאלה כיצד יהי בכחו לשוב בתשובה!?

זאת ועוד:

ידוע שענין התשובה צ"ל מתוך שמחה (כמבואר באגה"ת⁶¹) — שהרי כללות עבודת ה' צ"ל בשמחה⁶², ועאכו"כ עבודת התשובה, שאינה כמו כל מצוה שנעשית ע"י מי שהוא בדרגת עבד המלך, כמו צדיק או בינוני, אלא יש בה חידוש שנעשית ע"י מי שהי' במעמד ומצב שאינו עבד המלך, ואעפ"כ שב בתשובה, ומה גם שע"י התשובה מתקנים כל מה שהי' חסר בכללות התומ"צ, שמזה מובן שמצות התשובה היא גדולה יותר מכל המצוות — יותר גם מאשר הענין ד"תלמוד תורה כנגד כולם"⁶³, שזהו רק בנוגע לענינים שבאותו רגע, ואילו ענין התשובה מתקן את כל עניניו מיום היותו, ועד שמצינו בספרים⁶⁴ שענין התשובה מתקן גם ענינים שהיו בגלגולים הקודמים, ועד כפי שנשמתו כלולה בנשמת אדה"ר — שלכן גם השמחה שבעבודת התשובה היא גדולה יותר מאשר בכל המצוות⁶⁵.

אמנם, כיון שנמצא במעמד ומצב שבבחי' עקב — איך תובעים ממנו ואיך יש בכחו שלא זו בלבד שלא יהי' בתנועה של יאוש ודכאון באופן שלא יוכל לעשות מאומה, אלא אדרבה, שישוב בתשובה, בחילא יתיר, ומתוך שמחה אמיתית (שהרי זהו ענין שדורשת תורת אמת), ושמחה גדולה ביותר!?

ט. והמענה לזה — "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וגו'"⁶⁶, גם היפך הברכה, היינו, שגם את הענין ההפכי נותן הקב"ה, כיון שהכוונה והתכלית בזה היא להפכו לקדושה [כמודגש גם בכך שבפ' ראה מדובר

(61) פי"א. (64) ראה שער הגלגולים הקדמה ג. ועוד.

(62) ראה תו"מ סה"מ חשון ע' רעט. וש"נ. (65) ראה גם תו"מ חפ"ב ע' 82. וש"נ.

(63) פאה פ"א מ"א. (66) ריש פרשתנו.

בארוכה אודות עיר הנדחת⁶⁷, אף שזהו ענין שהוא בתכלית הריחוק מבני", ועד שיש דעה ש"עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות"⁶⁸, ואעפ"כ נאמר הדבר בפרשה ששמה "ראה", כיון שהכוונה בזה היא ההפיכה לקדושה], באופן שלא זו בלבד ש"סר עונך" אלא גם "חטאתך תכופר"⁶⁹, ככל הפירושים שבענין הכפרה⁷⁰; וזוהי הנתינת כח שיוכל להיות ענין התשובה, ותשובה בשמחה — להפוך את כל הענינים הבלתי-רצויים שהיו בשעה שעברה.

ובפרטיות יותר:

"ראה" — הדגשת ענין הראי' דוקא, כי, בשעה שהאדם נמצא במעמד ומצב של עקב, הנה גם כשמסבירים לו והוא מבין ההסברה הנ"ל (שהתכלית של הענינים הבלתי-רצויים היא הפיכתם לקדושה), אין זה פועל עליו; ולכן יש צורך בענין הראי' ("ראה") דוקא, שהיא ההתאמתות הכי גדולה וכו"⁷¹.

"אנכי" — שהכח לזה הוא מהקב"ה בעצמו, שהוא למעלה ממדידת והגבלת הזמן וכו', ולכן אין צורך להמתין עד שיגיע להבנת הענין ע"י אריכות ההתבוננות במשך ריבוי זמן, אלא מצד הקב"ה (ומה גם שנשמתו היא "חלק אלקה מעל ממש"⁷²) נעשה הדבר בשעתא חדא וברגעא חדא. "נותן לפניכם היום" — שאין זה ענין שהי' בעבר, או ענין שיהי' בעתיד, אלא ענין שהוא בהוה — "היום".

י. וע"י עבודת התשובה — הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לפעולה על הזולת — נעשה הענין ד"ישועה ונחמה" (שאומרים בברכת החרודש): ענין ה"נחמה" [שקשור גם עם מ"ש⁷³ "אנכי אנכי הוא מנחמכם", ב"פ אנכי"⁷⁴] הוא גם חרטה על המצב הקודם⁷⁵, שזהו תוכן ענין התשובה. ועי"ז נעשה ענין ה"ישועה", כפי שהבטיחה תורה ש"סוף ישראל לעשות תשובה .. ומיד הן נגאלין"⁷⁶ — הן הגאולה הפרטית מה"אל זר אשר בקרבך"⁷⁷, והן הגאולה כפשוטה, כביאת משיח צדקנו, שיבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל⁷⁸.

* * *

(67) יג, ויג ואילך.

(68) סנהדרין ע"א, א.

(69) ישעי' ו, ז.

(70) ראה תניא אגה"ת פ"א-ב.

(71) ראה גם תו"מ סה"מ אדר ע' לו.

וש"נ.

(72) תניא רפ"ב.

(73) שם נא, יב.

(74) ראה לקו"ת דרושי ש"ש סה, ב

ואילך. ובכ"מ.

(75) ראה פרש"י בראשית ו, ו.

(76) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

(77) ראה שבת קה, ב.

(78) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.